

SÈRIE 4

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. El corrector o correctora valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També es valorarà positivament la utilització correcta de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Text sobre política agrària comuna**

El text proposa la verificació dels objectius terminals 9 i 11 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.1 i 2,5 i amb el bloc de continguts procedimentals 1.7, 2.1 i 2.5 del currículum de Geografia.

També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al bloc 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt.

En el resum s'haurien d'esmentar almenys les idees següents:

- La PAC es crea per assegurar el subministrament dels productes agraris i vetllar pels preus dels productes i les rendes dels pagesos de la UE.
- Des dels anys 90, la PAC va ser la política comunitària més important, especialment des del punt de vista pressupostari.
- La Comunitat Europea va començar a produir enormes excedents de la majoria dels seus productes agrícoles.
- Han sorgit tensions en les relacions amb tercers països, especialment els EEUU, inquietats pels efectes que tenen les exportacions subvencionades de la UE en el preu mundial dels productes agraris.

Puntuació: 0,25 punts per cadascun dels aspectes citats.

2)

L'alumne haurà d'esmentar com a mínim cinc dels aspectes següents per aconseguir els 1,5 punts:

PAC (Política Agrària Comunitària):

política econòmica del sector agrari de la Unió Europea que persegueix els següents objectius:

- afavorir l'explotació familiar mitjana
- fomentar l'agricultura intensiva.
- incrementar la productivitat,
- garantir un nivell de vida equitatiu a la població agrícola.
- estabilitzar els mercats.
- garantir la seguretat del subministrament d'aliments.
- assegurar al consumidor subministrament d'aliments a preus raonables.
- Per fer-ho possible ha primat la producció, ha imposat preus de taxació i ha limitat les importacions.
- Disposa d'una part important del pressupost comunitari (FEOGA, Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària).

3) El corrector valorarà positivament l'estructura, el redactat, l'expressió i la utilització correcta de la terminologia geogràfica.

Es valorarà que en la resposta l'alumnat sigui capaç de veure que tot i la liberalització del comerç mundial, el sector agrari no està regit per les lleis del lliure mercat mundial. La resposta ha de tenir present dues realitats ben diferents:

a) La realitat dels països rics. Els països més rics intervenen en el sector agrari a fi d'afavorir la seva agricultura, ja sigui per la via de les subvencions a la producció o per la imposició de polítiques aranzelàries a la importació de productes estrangers. Els arguments poden començar per la PAC europea:

- els pagesos europeus han rebut subvencions per produccions concretes (lli, gira-sol, per exemple).
- s'han fixat preus de taxació.
- s'ha intervingut en els preus (a fi d'evitar la caiguda de preus, la UE ha comprat excedents i estocs).
- ha limitat les importacions de productes (ex. les avellanes i fruita seca de Turquia).
- s'ha subvencionat la reducció de la producció (10% de terres de guaret)
- s'han ofert crèdits a molt baix interès.

Arguments que també es poden fer extensibles a la política agrària nord-americana, que subvenciona la seva pagesia i imposa mesures proteccionistes per defensar la pròpia producció.

B) La dels països pobres. Els productors dels països pobres estan obligats a vendre els seus productes al preu que fixen les grans companyies transformadores (ex. el cafè, el cotó, etc.). D'altra banda, topen amb les mesures proteccionistes dels estats rics que subvencionen la seva producció.

Puntuació: en la resposta es valorarà que l'alumnat sàpiga diferenciar les dues situacions, la dels països rics i la dels països pobres (2 punts: un punt per cada realitat) i que la conclusió sigui clara: la llibertat de comerç o lliure competència no existeix perquè les polítiques comercials dels països rics ho impedeixen. (0,5 punts)

Exercici 2: Taula sobre la distribució espacial de la població a Catalunya

En aquesta activitat es proposa la verificació dels objectius terminals 28 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.1 i 2.3 i amb el blocs de continguts procedimentals 1.6, 2.1 i 2.5 del currículum de Geografia. També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 3 del document de concreció del currículum: *La població i els moviments de població al món actual*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt.

Aquesta taula estadística ens mostra el percentatge de població de Catalunya a l'any 2004 classificada en tres grups diferents i en funció d'uns àmbits territorials concrets.

De l'anàlisi de la mateixa es desprenen diferències notables tant a nivell de poblament rural i urbà com a nivell de territori. Així hi ha uns àmbits on la població rural és molt important, com a l'Alt Pirineu i Aran i a l'àmbit de ponent i altres, com l'àmbit metropolità, on la majoria de la població és urbana. També assenyalar que la majoria de la població catalana viu en nuclis urbans.

2) 1,5 punts

Es valorarà 0,5 punts la definició de cadascun dels tres grups.

La tipologia del quadre estableix tres grups:

- població urbana és la que viu en municipis que tenen més de 10.000 persones.
- població semiurbana la que viu en nuclis entre 2.000 i 10.000 habitants.
- població rural la que viu en municipis que no arriben a 2.000 habitants.

Es valorarà 1 punt si comenten les diferències entre l'àmbit de Tarragona i les comarques centrals. Com es pot veure al quadre estadístic el percentatge de població rural és semblant però aquesta proporció varia si es té en compte la població semiurbana i urbana. Al Camp de Tarragona predomina la població urbana, la que viu en els nuclis amb més de 10.000 habitants, amb dues grans ciutats com Tarragona i Reus mentre que a les comarques centrals hi ha molts pobles entre dos mil i deu mil habitants i només destaca Manresa pel seu volum poblacional però molt per sota de les dues ciutats anteriors.

3) 2,5 punts

L'alumnat hauria de comentar les principals causes que han provocat que la majoria de la població catalana es concentri en nuclis urbans. La concentració de les activitats secundàries i terciàries en les ciutats des de la Revolució Industrial ha provocat un desplaçament de la població des del camp, ja fos el català o d'altres llocs, cap a la ciutat.

L'alumnat ha de comentar que la majoria de la població urbana de Catalunya es troba en la gran conurbació barcelonina. La resta de ciutats corresponen a les capitals provincials i comarcals o es localitzen en algun dels eixos que caracteritzen la distribució espacial de les ciutats de Catalunya: la línia de costa i els principals cursos fluvials, d'acord amb la història del desenvolupament econòmic. També ha de fer referència que en els àmbits on l'activitat agrària té un pes encara considerable: àmbit de ponent i terres de l'Ebre, la població es distribueix en ciutats de mida mitjana i petita i que a l'Alt Pirineu i l'Aran la situació s'inverteix completament en referència a la resta d'àmbits, amb un predomini de la població rural.

Es valorarà que l'alumnat esmenti noms de ciutats concretes.

Opció B

Exercici 1: Text sobre l'economia de la Xina i la globalització

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 12 i 14 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.2 i 2.5 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.7, 2.5 i 3.2 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts que es distribuïran de la manera que s'especifica a continuació.

- 1) En el resum s'ha de valorar que l'alumnat deixi clara la tesi del text: les bases del creixement econòmic xinès són febles. Els arguments de l'autor del text són tres:
 - El seu principal sector productiu, el sector exportador, està controlat per capital estranger, d'aquí la seva dependència.
 - El percentatge del comerç interior és baix en relació a les altres potències, però el que encara és pitjor és que està en retrocés.
 - Les inversions que les multinacionals estan fent a Xina són el resultat d'un tractament fiscal preferencial, tot i les elevades inversions, però, els beneficis no reverteixen en el país.
 -

Puntuació: tesi del text i arguments, a raó de 0,25 punts. Total 1 punt.

2. En aquesta pregunta, l'alumnat haurà d'esmentar aquests aspectes:

- Factors físics com la proximitat a les fonts de matèries primeres o d'energia, importants a l'inici de la Revolució Industrial han anat perdent importància amb el desenvolupament de les xarxes de comunicació i els mitjans de transport. Encara que hi ha tendència a localitzar-se en les proximitats de llocs accessibles: ports, aeroports, vies de comunicació importants (autopistes, autovies, ...).

0,5 punts

Factors econòmics i socials:

- Proximitat als mercats
- Disponibilitat de mà d'obra
- Preu del sòl industrial
- Capacitat de mobilitzar grans capitals
- Proximitat a centres de recerca

0,5 punts

Pel que fa a les grans àrees industrials del món, haurà de citar cinc regions (almenys una situada en un país en vies de desenvolupament).

Països desenvolupats:

- EEUU (regió nord-est, Califòrnia, regió del sud)
- Japó
- Unió Europea: eix Manchester-Londres-París-Lió-Milà; valls del Rhur i del Rin amb els ports de Rotterdam i d'Anvers.
- Europa de l'est: Ucraïna, Rússia (Sant Petersburg i Moscou, regió dels Urals, Sibèria Occidental)

Països en vies de desenvolupament:

- Sud-est asiàtic: costa sud-est de la Xina, Taiwan, Corea del Sud.
- Brasil: regió de Sao Paulo
- Mèxic: àrea de Mèxic D.F. i sector nord fronterer amb EUA.
- Argentina: àrea de Buenos Aires
- Índia: àrees de Bombai i de Calcuta.

0,5 punts

3. L'alumnat ha de ser capaç de respondre que l'especialització econòmica no és una decisió lliure presa per les economies nacionals, sinó que les regles del mercat global són les que les imposen. En tot cas, les decisions són lliures només entre el grup de països més rics. Es valorarà que posin exemples creïbles i concrets:

1. D'economies de països subdesenvolupats. L'Àfrica subsahariana s'ha especialitzat en la comercialització de primeres matèries (productes agrícoles i miners), sense que hi hagi cap mena de transformació. Són, d'altra banda, les grans empreses multinacionals les que controlen els sectors estratègics de la producció. L'exemple del cotó del Txad, per exemple. O també les economies tropicals, dependents del cafè o d'altres productes agraris.
2. Economies dels països petrolers dedicats a l'exportació i controlats per empreses multinacionals.
3. D'economies emergents. El cas xinès és una evidència: l'especialització s'ha produït en convertir-se en un país de fabricació barata. Són els baixos salaris que fan competitiu els seus productes. Podria posar també l'exemple dels països-taller del sud-est asiàtic.
4. D'altra banda, l'especialització en sectors que requereixen una elevada inversió en I+D, amb una producció d'elevat valor afegit, només la poden portar a terme les economies del G-8 i països industrialitzats. Ex. sector de l'electrònica o la indústria farmacèutica.

Puntuació: 2,5 punts. Es valorarà positivament l'estructura, el redactat, l'expressió i la utilització correcta de la terminologia específica. La puntuació es pot desglossar de la manera següent:

- 0,5 punts a aspectes generals sobre el món de la globalització
- 0,5 punts a plantejar diferències segons la riquesa dels països
- 0,5 punts: a països exportadors de productes agrícoles i de primeres matèries
- 0,5 punts: a països-taller, oferta de mà d'obra barata
- 0,5 punts; a països especialitzats en producció d'alt valor afegit.

Exercici 2: Mapa sobre la pluja àcida al món.

El mapa proposa la verificació de l'objectiu terminal 3 que es correspon amb els blocs de continguts conceptuals 1.5 i amb el bloc de continguts procedimentals 1.7, 2.5 i 3.2 del currículum de Geografia.

També l'exercici vol verificar els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum: *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) 1 punt.

a) Descriu la informació que proporciona el mapa

Es tracta d'un mapa mundi temàtic en el qual es representa l'abast territorial del fenomen de la pluja àcida i on s'observa que les regions més afectades són Europa central i del nord; l'est dels EUA i del Canadà i l'est de Xina, en correspondència amb la localització dels països més industrialitzats del món.

2) 1,5 punts

a) Procés de formació de la pluja àcida i causes :

La combustió d'hidrocarburs (el petroli i el carbó contenen quantitats variables de sofre) en indústries, centrals tèrmiques, mitjans de transport o en les calefaccions domèstiques allibera quantitats importants de diòxid de sofre (SO₂) i Òxids de nitrogen (NO_x). Aquests dos compostos, transformats en àcid sulfúric o nítric per la combinació amb l'oxigen i l'aigua de l'atmosfera i la llum, cauen a la superfície terrestre arrossegats per la pluja o la neu.

*Es valorarà positivament el fet que aportin informacions de detall com ara:

- Una pluja es considera àcida si el seu pH és inferior a 5,6.
- Els fertilitzants utilitzats per adobar els camps també contribueixen a incrementar els òxids de nitrogen en l'atmosfera.
- La pluja àcida també pot prendre la forma de pols seca i invisible depositada pel vent (deposició seca).

Puntuació: 1 punt

b) Europa : poden citar qualsevol país comprés del centre i nord d'Europa situat entre el Regne Unit i Rússia

Àsia: la Xina, Corea, Japó, la Índia, Iraq, Kuwait serien els països més afectats.

Àfrica: Nigèria, Camerún i Sudàfrica.

Amèrica del Nord: Estats Units i Canadà.

Amèrica del sud: Colòmbia i Veneçuela.

Puntuació: 0,5 punts

3)

a) En la mesura que la pluja àcida deteriora els ecosistemes (llacs, sòls, boscos) que absorbeixen i reciclen el CO₂ atmosfèric i redueix la seva funció d'embornals del diòxid de carboni.

Puntuació: 0, 5 punts.

b) L'alumnat hauria de fer referència a la Cimera de la Terra celebrada a Kyoto (1997) i patrocinada per l'ONU, on es va proposar que els països més industrialitzats –i responsables principals de les emissions de gasos d'efecte hivernacle- disminuïssin les seves emissions de CO₂ de manera progressiva fins al 5,2% de mitjana respecte a les emissions del 1990.

En particular Europa es comprometia a reduir les seves emissions un 8 %, els EEUU un 7%, i el Japó un 6 %, Rússia el 0%

Puntuació: 1 punt.

c) Posicions defensades per països desenvolupats i en vies de desenvolupament.

La Unió Europea i el Japó s'han mostrar com els països més favorables i els més complidors dels acords proposats. Un element comú a aquests països és la dependència energètica i la força dels moviments socials i ecologistes que presionen per assolir els acords de Kyoto.

Països com els EUA i Austràlia amb forts interessos en l'explotació del petroli i el carbó respectivament, han mostrat objeccions al compliment dels acords.

Exposen l'argument que la reducció d'emissions afectaria negativament la competitivitat de les seves economies.

Els països en vies de desenvolupament (G-77 més la Xina) defensen la reducció d'emissions als països desenvolupats perquè han estat els principals causants del problema però que no s'apliqui la reducció als seus països doncs això dificultaria el seu procés de desenvolupament.

Els països de l'OPEP s'oposen a la reducció d'emissions als països desenvolupats perquè aquest fet podria provocar una reducció en el consum de petroli i en conseqüència efectes negatius per les seves economies basades en l'exportació d'hidrocarburs.

Puntuació: 1 punt